

KONSULT- MÄKLARE – ETT SNABBT VÄXANDE FENOMEN

SOM UTMANAR KVALITET
OCH LÅNGSIKTIGHET

Svenska Teknik &
Designföretagen
• almea

BRISTANDE KONKURRENS OCH OFFENTLIG INSYN

Nya siffror från Svenska Teknik&Designföretagen visar att fenomenet mellan-händer eller så kallade konsultmäklare ökar

drastiskt. **Upplägget innebär i många fall ett kringgående av lagen om offentlig upphandling och att miljardbelopp av offentliga medel spenderas helt utan offentlig insyn.** Fenomenet har ökat dramatiskt och trots att konkurrensverket och upphandlingsmyndigheten tydligt påpekat brister i upphandlingar och redogjort

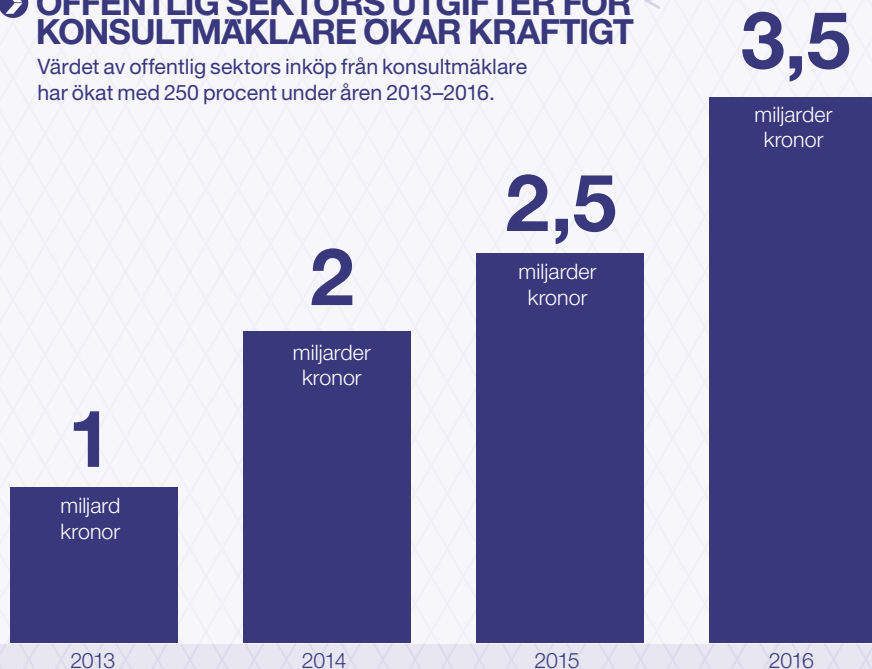
för vad som är lagligt och lämpligt så syns ännu ingen förändring i hur upphandlingar genomförs.

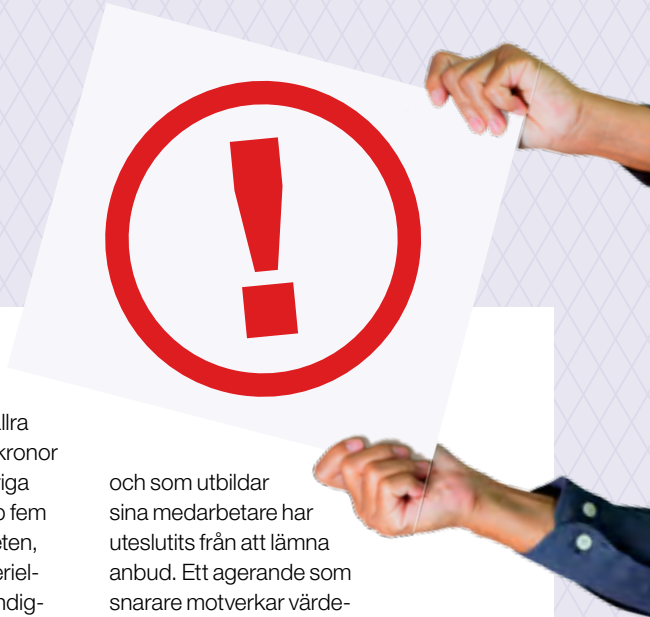
Samtidigt som EU-kommissionen, regering och riksdag arbetar med att skapa förutsättningar som ökar värdeskapande, kvalitet och innovation i upphandlingar, så växer fenomenet konsultmäklare fram.

De nya siffrorna för 2016 visar att utgifterna till konsultmäklarna uppgick till 3,5 miljarder kronor. Det är en ökning med 40 procent sedan året innan och hela 250 procent jämfört med år 2013.

OFFENTLIG SEKTORS UTGIFTER FÖR KONSULTMÄKLARE ÖKAR KRAFTIGT

Värdet av offentlig sektors inköp från konsultmäklare har ökat med 250 procent under åren 2013–2016.

Det är några offentliga beställare som dominerar vad gäller användandet av konsultmäklare. Stockholms läns landsting sticker ut allra mest med kostnader på 1,6 miljarder kronor för konsultmäklartjänster år 2016. Övriga myndigheter som återfinns bland topp fem är: Region Skåne, Pensionsmyndigheten, Svenska kraftnät och Försvarets materielverk. Tillsammans står dessa fem myndigheter för 70 procent av de totala inköpen av konsultmäklare 2016.

SVENSKA TEKNIK&DESIGNFÖRETAGENS undersökning visar att marknaden för konsultmäklare ökar mycket snabbt. Siffrorna visar därmed att kunskapen om problemen med mellanhandsupplägget fortfarande är låg. Trots tydligheten i Konkurrensverkets och Upphandlingsmyndighetens rapport så har upphandlande myndigheter inte justerat regelvidriga avtal. Det är viktigt att upphandlande myndigheter följer de riktlinjer som lyfts fram i rapporten.

Att vara en mäklare som bidrar till att stimulera till nya affärsrelationer och avtal mellan leverantörer och köpare är något positivt.

Men sättet på vilket detta har tillämpats i Sverige har haft en annan effekt. I stället för att stimulera affärsrelationer har konsultmäklare agerat som en mellanhand som utan konkurrens och offentlig insyn har handlat upp tjänster utanför lagen om offentlig upphandling (LOU). Upphandlingsunderlag har utformats så att de tjänsteleverantörer som har kunskapen om vad som ska levereras, som anställer

och som utbildar sina medarbetare har uteslutits från att lämna anbud. Ett agerande som snarare motverkar värdeskapande och kvalitet i upphandlingar och som inte är förenligt med LOU.

Utvecklingen är problematiskt och många gånger olaglig. De långsiktiga negativa effekterna på marknaden är avsevärda då avståndet mellan köpare och säljare ökar. Dialogen mellan upphandlare och leverantör upphör helt. Eftersom mellanhanden inte har någon egen kompetens eller anställer medarbetare uträddas värdet av den verkliga leverantörens kompetensinvesteringar, strukturkapital, innovationsförmåga och arbetsmetodik. Istället för fokus på kvalitet och långsiktigt värdeskapande i sund konkurrens, skapas konstlade och kortsiktiga upphandlingar som hämmar företagets och Sveriges konkurrenskraft. Regeringens krav på ökad kvalitet, innovationsförmåga och social hänsyn åsidosätts därmed helt.

KONKURRENSVERKET OCH Upphandlingsmyndigheten har i sin rapport *Mellanhänder i offentlig upphandling* tydliggjort laglighet och lämplighet i en upphandlande myndighets agerande.

Svenska Teknik& Designföretagen föreslår följande åtgärder:

- De upphandlande enheter som tydligt sticker ut i statistiken bör omgående avsätta resurser och vidta åtgärder för att komma tillrätta med problemet
- Uppsägning av avtal som bryter mot de principer som redogjorts för i Konkurrensverket och Upphandlingsmyndighetens rapport bör ske snarast
- Nya upphandlingar förenliga med LOU och i sund konkurrens bör initieras
- SKL bör initiera en informationskampanj för att stävja den felaktiga tillämpningen och följa upp att resultat uppnås.

Svenska Teknik&Designföretagen kommer att fortlöpande följa utvecklingen för att säkerställa att en sund konkurrens upprätthålls och att regelverk följs. Läs även vår skrift *5 problem med konsultmäklare*.

 www.std.se